

Het Rood! gevaar voor SP.A

27 / 04 / 2011

Nu Erik De Bruyn de SP.A verlaat en met Rood! een beweging opricht waarmee hij zich links van zijn voormalige partij wil positioneren, zullen de SP.A-strategen moeten bepalen welke richting de sociaaldemocraten ideologisch uitgaan in de toekomst. Ofwel kunnen ze hun zuidflank afdekken door naar links op te schuiven ofwel kiest de partij resoluut voor zijn noordflank en handhaaft ze de centrumkoers in de hoop dat het initiatief van De Bruyn door de kiezer niet wordt gesmaakt.

Het tweede ligt voor de hand gezien de slaagkansen van klein linkse partijen in het verleden. In dat geval was de Bruyn beter binnen SP.A actief gebleven. Zijn invloed moge dan wel beperkt geweest zijn omdat hij overal werd buitengehouden, maar zijn boodschap viel binnen de partij tenminste niet in dovemansoren.

Linkse perceptie

De afsplitsing van de Bruyn stond in de sterren geschreven. De man kon zich al heel lang niet meer verzoenen met de op New Labour-geïnspireerde koers van de partij die tot 'excessen' als het Generatiepact had geleid. Door bij de SP.A- voorzittersverkiezingen van 2007 een derde van de stemmen te halen fungeerde hij voor de buitenwereld als spreekbuis van het klassieke socialisme dat in Vlaanderen uitsluitend nog in ABBV-kringen gading vindt. Zijn opmerkelijke score en het succes van zijn boodschap dwong voorzitter Gennez zelfs om te beloven dat ze werk zou maken van een scherper links profiel voor de partij. Bij de laatste federale verkiezingen kwam dat ook tot uiting. Althans in de campagne. Gennez haalde verschillende keren uit naar het casinokapitalisme en de partij trok met Achille Van Acker op de affiches naar de kiezer. Voor het eerst sinds lang kreeg de partij ook opnieuw openlijk steun van de vakbond. Deze klassieke campagne moest er vooral voor zorgen dat de kiezers die men al had, behouden bleven omdat men zag dat er verder geen groeipotentieel was.

Centrumprogramma

Het SP.A-programma zelf was, zeker de sociaaleconomische poot daarvan, echter niet opvallend linkser dan voordien. SP.A kon zich vinden in een activeringsbeleid dat ook de liberalen vooropstelden, lastenverlagingen voor bepaalde sociale groepen waren ook geen probleem en als kers op de taart kon zelfs de notionele intrestaftrek onder aangepaste vorm behouden blijven. Natuurlijk werd ook een soort van vermogensbelasting voorgesteld, maar ook dat was een afgezwakte versie van wat klein links doorgaans onder een kapitaalsbelasting verstaat. Om een idee te geven van de linksheid van dit voorstel getuige het feit de Nederlandse vermogensrendementsheffing, die voor de SP.A in 2010 als voorbeeld diende, zelfs niet in vraag gesteld wordt door de huidige rechtse regering. Hoe erg SP.A het ook meent met de vakbondsvleugel van de partij bleek ook recent uit de op zijn minst tweeslachtige communicatie rond het onderhandelde IPA-akkoord dat door het ABVV werd verworpen. De opmerking van De Bruyn dat er van het beloofde linkser profiel van de partij niks in huis is gekomen, is in de feiten dus wellicht juist.

SP.A-strategie

De vraag blijft echter of de sociaaldemocraten zichzelf nu wel een linkser profiel zullen aanmeten. Met een nieuwe concurrent op de linker flank dienen zich immers twee mogelijke strategische keuzes aan. Ofwel behoudt de partij haar gematigd linkse koers en tracht ze te vissen in de brede electorale vijver in het centrum van het ideologische spectrum. Ofwel tracht de partij haar nieuwe concurrent op links onmiddellijk in de gracht te rijden door een straffe linkse positie in te nemen die de twijfelende linkse vakbondsachterban aan boord kan houden. Dit laatste lijkt onwaarschijnlijk want de partij is er zich zeer goed van bewust dat in het recente verleden klein linkse initiatieven zoals CAP en PvdA nauwelijks stemmen behaalden.

Nochtans beweert De Bruyn dat hij een nieuwe levensvatbare partij op poten kan zetten. Dat het mogelijk is om vanuit een marginale positie uit te groeien tot een speler van formaat, bewijst volgens hem het electorale succes van N-VA. Daarbij vergeet hij er evenwel bij te vertellen dat N-VA op de in Vlaanderen veel bredere poel van rechtse kiezers mikt. Als er dan al ruimte zou zijn voor een nieuw links alternatief, dan zal die ruimte in elk geval uiterst beperkt zijn. Ook de verwijzing naar succesvolle buitenlandse voorbeelden om het potentiële welslagen van zijn onderneming kracht bij te zetten klinkt niet echt geloofwaardig. De SP in Nederland en Die Linke in Duitsland zijn inderdaad klassiek linkse partijen die enige aanhang verworven hebben door zich af te zetten tegen de gevestigde sociaaldemocraten, maar beide initiatieven gingen uit van uiterst charismatische politici zoals Jan Marijnissen en Oskar Lafontaine. Daar kan De Bruyn zich, met alle respect, niet mee meten.

De keuze van De Bruyn om een nieuwe partij op te richten zal de ideologische koers van SP.A dus wellicht nauwelijks in linkse zin beïnvloeden. Als De Bruyn Vlaanderen en België werkelijk in meer linkse zin wilde hervormen, was hij dan ook beter met de SP.A getrouwd gebleven. De loutere dreiging van een scheurlijst werkte wellicht immers meer in op de partijkoers dan het werkelijke bestaan van zo'n partij. Het inschrijven van de vermogenswinstbelasting in het programma van de SP.A in 2010 was daarvan een goed voorbeeld. Dit initiatief kwam er immers vooral om een radicaler voorstel van de linkervleugel te voorkomen. Binnen de partij had zijn boodschap dus wel enige invloed. Erbuiten dienen zich weliswaar five minutes of fame aan, maar op termijn dreigt de politieke irrelevantie. Als Rood! Bij de volgende verkiezing dan ook nauwelijks stemmen zou halen, is

het probleem De Bruyn en vooral de boodschap waarvoor hij stond voor SP.A vanzelf verdwenen.

Nicolas Bouteica

(De auteur is assistent politieke wetenschappen aan de UGent)